

SEMINARIUM VARADIENSIS

Anul VIII
Numărul
39 (65)
FEBRUARIE
2012

Realizat de Seminarul Teologic Greco-Catolic „Sfinții Vasile, Grigore și Ioan”, Oradea

Kitsch-ul și religia

Kitsch-ul este un termen ce provine din limba germană, și desemnează ceva de prost gust. Acest termen este unul foarte recent, a intrat în uz prin anii 1960-1970, în jargonul pictorilor și comercianților de artă din Munchen, fiind utilizat pentru a desemna producția artistică ieftină. Din punct de vedere estetic, acesta poate fi socotit gunoi sau deșeu.

A numi un lucru “kitsch” înseamnă, în cele mai multe cazuri, o modalitate de a-l respinge de la bun început ca fiind de prost gust, respingător sau chiar dezgustător. Ieftin sau scump, kitsch-ul reprezintă, din punct de vedere sociologic și psihologic, modul de viață al burgheziei sau al clasei de mijloc.

Acestui termen îi lipsește cu desăvârșire profunzimea istorică, întrucât el nu poate fi aplicat la nimic precis înainte de sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX, cu alte cuvinte termenul kitsch este un termen esențialmente modern. Abraham Moles distinge și fenomenul de comportament kitsch, care poate fi identificat ca fiind opus ascetismului.

Marea descoperire psihologică pe care se bazează kitsch-ul rezidă în faptul că aproape orice este legat în mod direct sau indirect de cultura artistică poate fi transformat într-un obiect destinat consumului imediat, ca oricare altă marfă obișnuită. Stilistic vorbind, kitsch-ul poate fi definit și în termenii previzibilității, Harold Rosenberg afirmă că este o artă cu norme bine stabilite, cu un public previzibil, efecte previzibile și cu recompense previzibile. În termeni teologici, Richard Egenter identifică kitsch-ul cu păcatul lenei, întrucât pasivitatea mentală și lenea spirituală îl caracterizează pe iubitorul surprinzător de nepretențios al kitsch-ului.

Artă pe gustul mulțimii, adeseori gândită pentru consum la nivel de masă, kitsch-ul are menirea de a

oferi satisfacerea imediată a celor mai superficiale nevoi sau capricii estetice ale publicului larg. Lumea kitsch-ului este esențialmente o lume a iluziei și a autoamăgirii estetice. Ca manifestare și prelungire în fapte expresive, comportamentale, religia poate face loc fenomenelor de degradare valorică și de kitsch-izare. Religia este și fapt comunitar, social, iar felul în care este concretizată credința religioasă la un moment dat se poate înscrie pe coordonatele falsității și nonvalorii. În același timp, elementele materiale sau formale de ordin cultic, liturgic, ritualic (cărți, obiecte cultice, slujba religioasă ca atare, etc), împrumută uneori note care țin de inautentic și de prost gust.

Atitudinea kitsch din plan estetic este comparabilă și are efecte ca și snobismul sau ipocrizia manifestate în plan moral. Știi că moralmente ești vulnerabil, dar îți place să epatezi la modul fățarnic în numele binelui. Folosirea termenului kitsch se justifică deoarece este știut că religiosul presupune sau își subordonează secvențe estetice (arhitectonice, muzicale, picturale, sculpturale, etc.), ce pot fi caracterizate prin acest termen. Există o artă religioasă, ce tinde să se adreseze celor mulți și care, îndoielnic, este pândită de intruziunea falsității.

Kitsch-ul este generat și din dorința de comunicare sau de acaparare a cât mai mulți credincioși. Poate fi un procedeu subtil al prozelitismului. Pentru ca adresabilitatea să fie maximă, Cuvântul Domnului este explicat printr-o bogată imagerie liturgică, apologetică, misionară, ce scapă de orice control dogmatic sau valoric. Se urmărește transferul venerației dinspre Dumnezeu spre “urme” ale sacralului (icoane, statui, cărți), transfer care ar garanta accesul mai ușor al celor mulți la divinitate. Numai că prin această strategie

(continuare în pag. 2)

este diluat însuși corpul dogmatic, miezul credinței care, la un moment dat, este pus în chestiune de chiar noii adepți.

Mai devreme sau mai târziu acest truc se întoarce împotriva cultului sau confesiunii respective. În continuarea acestei atitudini kitsch apare religia kitsch, caracterizată prin joncțiunea sincretică dintre mai multe dogme și religii, în scopul de a-i împăca pe toți (și de fapt pe nici unul). Se ajunge la religii sintetice, hibride, prin ansamblări forțate de coduri religioase diferite, lipsite de specificitate și eficacitate valorică. În numele pluralismului sau ecumenismului, se caută înjghebură a unui “coctail” religios, rezultat în urma aducerii laolaltă a unor elemente de creștinism, amestecate cu o fărâmă de iudaism, ceva nirvana, puțin islamism, etc. Deschiderea nețărnută naște ambiguitate, relativizare și devalorizare. Religia unică, holistă este un vis pe cât de himeric, pe atât de monstruos. Alinierea spiriuală la un reper religios contrafăcut, este împoriva firii și a lucrării lui Dumnezeu.

Paleta kitsch-ului religios este destul de largă, dar, simplificând lucrurile, aceasta poate fi redusă la patru ipostaze:

1. obiectul kitsch;
2. situația kitsch;
3. actul kitsch;
4. omul kitsch;

În toate aceste cazuri, promotorii falsității sunt atât reprezentanții clerului, cât și credincioșii. Iată de ce unii și alții trebuie să dispună de o profundă și diversificată cultură estetică și de o educație în spiritul valorilor autentice.

Obiectul kitsch este constituit fie din realizări de slabă calitate artistică, lipsite de talent (o serie de suveniruri artizanale sau industriale, care pot fi găsite prin jurul mănăstirilor, iconițe pirogravate, candelă executate prin traforaj, “cristi” din ghips, broșuri de popularizare sau cu rugăciuni), fie din obiecte cu destinație profană- care își subordonează forțat simboluri religioase deturnate de la scopurile lor inițiale (brelocuri sub forma crucii, clipuri muzicale având ca laitmotiv crucea sau răstignirea, cărți poștale cu “cristi” făcând cu ochiul etc). Tot aici se pot include cărți cu conținut religios, ce pretinde popularizarea credinței, dar care aduce tot mai multe deservicii culturii teologice autentice. Se observă astăzi o supraabundență a acestei literaturi (după decenii întregi de interzicere), care în numele ideii de accesibilitate a creștinismului, alunecă în desuetudine, platitudine și falsitate dogmatică,

inducându-ne o cultură religioasă îndoielnică (bazată pe prezența unor elemente dogmatice apocrife, recurs la o tradiție stagnantă, limbaj anacronic, cultivarea unei atitudini sentimentaloid).

Există de asemenea, situații kitsch, adică grupaje disonante de obiecte- valoroase în sine- dar care nu se leagă unele de altele. Relațiile de proximitate sunt forțate, alterate, deoarece sunt conexe genuri sau stiluri artistice contrastante sau incompatibile valoric (icoane bizantine-covoare stil “persan” – candelabre din fier forjat sau coarne de căprioare etc). Kitsch-ul este generat și de supralicitarea sau aglomerarea obiectelor autentice. Măsura și echilibrul trebuie să gestioneze amplasarea și distribuția obiectelor în spațiul sacramental. Tot aici se includ și arhitecturi neinspirate, conglomerări sau aglutinări de stiluri decorative distante, dezvoltări moderniste neîngăduite de canoanele consacrate.

Putem vorbi și de acte kitsch religioase, ce constau în producerea și actualizarea prin receptare a unor ceremonii sacre atunci când (sau acolo unde) nu este cazul, satisfăcându-se pretenții de consacrare ilicită, de justificare simbolică a unor interpretări moralmente discutabile (sfințirea unui supermarket, a unui cazinou, etc). Alteori, sesizăm o exploatare a slujitorilor Bisericii (de fapt a autorității sacramentale) de către oamenii politici, pentru interese foarte exacte (campanii electorale, când evocarea simbolurilor religioase sau apelul dintr-o dată la prestația preotului devin destul de suspecte.)

La limită, putem vorbi și de omul kitsch, cel cu pretenții de religiozitate, care mimează sentimente sau comportamente spirituale înalte. Este omul fățarnic, care nu crede, dar contestă cu sârg- uneori agresiv- starea lui de fapt. Acest tip de om este mai problematic decât necredinciosul sincer. De asemenea, avem în vedere și insul contestatar, aflat în căutarea unor forme sofisticate de spiritualitate, ce substituie religia autentică cu repere spirituale aberante, curioase, periculoase. Această persoană poate fi întâlnită cel mai adesea printre credincioșii încă neinstalați într-o tradiție religioasă, dar sunt și cazuri de clerici ce-i drept, foarte rare, ce dau dovadă de rătăcire, de excese vizionare, de excentricitate.

Traian Ostrahie
Anul I

Bibliografie

Matei Călinescu “*Cinci fețe ale modernității*”
www.creștinortodox.ro

A FI SAU A NU FI... RELIGIOS

A fi sau a nu fi religios? Aceasta este întrebarea pe care mi-o pun acum, recitind un fragment din „*Sacru și profan*” a lui Mircea Eliade. Oare putem alege să fim sau nu religioși? Oare starea de religiozitate poate fi acceptată sau respinsă după bunul nostru plac? Vom încerca să găsim răspunsuri la aceste întrebări prin optica savantului mai sus menționat.

Mircea Eliade, marele scriitor și istoric al religiilor, în urma îndelungaților ani de cercetare în domeniul religiei, a ajuns la o concluzie care astăzi pare șocantă pentru lumea contemporană. El afirmă că „a trăi ca ființă umană este în sine un act religios. A fi, sau mai degrabă a deveni om, înseamnă a fi religios”.

Știind că adolescența este perioada marilor întrebări asupra vieții, se cuvine să punem sub semnul întrebării chiar și aceste afirmații ale lui Eliade. Oare într-adevăr trebuie să fi religios pentru a fi o ființă umană? Trebuie să crezi în Dumnezeu pentru ca să te poți numi om?

Savantul român vorbește aici, de fapt, despre nevoia resimțită de omul religios (și, pentru Eliade, orice om este *homo religiosus*, în esența sa, chiar dacă nu conștientizează acest lucru) de a descoperi, dincolo de existența zilnică monotonă, un fundament care se revelează ca fiind puternic, real, plin de semnificație. Acest fundament este sacral. Eliade, observând cu atenție diferitele religii ale lumii, a concluzionat că există „ceva” în om care îl face să creadă în existența unei puteri supranaturale care se identifică cu Dumnezeu.

În inima oricărui om se află un gol care este menit „a fi umplut” doar de Dumnezeu. Cum poate fi adevărat acest lucru, având în vedere că există mulți adolescenți care se declară ateii? Oare acel spațiu rezervat lui Dumnezeu nu există în interiorul lor? Sigur că există! Doar că unii dintre noi alegem să negăm existența lui Dumnezeu și încercăm să umplem acel gol lăuntric cu substituenți a-i lui Dumnezeu. Astfel începem să fumăm, să consumăm băuturi alcoolice, sau chiar să ne drogăm din dorința de a umple acel gol lăuntric și de fi fericiți. Problema evidentă, dar pe care mulți nu o realizează, este aceea că atunci când căutăm înlocuitori pentru Dumnezeu am ratat fericirea. Țigara, băutura sau chiar și drogul nu ne pot aduce fericirea deoarece sunt niște simpli înlocuitori ai adevăratei Substanțe după care tânjește sufletul nostru. E ca și când ai avea o mașină și în loc să pui în rezervor benzină,

încerci să vezi dacă nu cumva merge și cu apă. Este mai ieftin să pui apă în loc de benzină. Dar, adevărul e că atunci când benzina se va termina, mașina nu va mai avansa nici măcar un metru. Tot așa este și cu sufletul omului. Atâta timp cât rezervorul sufletului nostru este alimentat cu credința în Dumnezeu putem fi siguri că „vom funcționa” corect ca persoane umane.

Deci, faptul că suntem religioși se datorează golului interior care există în fiecare dintre noi. Acel gol ne împinge să identificăm un Adevăr în care să credem. Dacă în copilărie, ne formăm o reprezentare despre Dumnezeu bazată exclusiv pe experiența din interiorul

familiei și relația noastră cu părinții, în adolescență emitem interpretări proprii asupra noțiunilor de credință. În perioada adolescenței, începem să nu mai primim noțiunile religioase de-a gata, ci le trecem prin filtrul rațiunii proprii. Din acest punct de vedere, o caracteristică fundamentală a adolescenței o constituie îndepărtarea de *concretismul copilăriei*, în direcția *spiritualizării* și *abstracțiunii*.

La vârsta adolescenței, religiozitatea este intrinsec legată de o

persoană-model pentru care fiecare simte de regulă o atracție admirativă și nevoia de imitare. În multe cazuri, ea este substituită de un maestru care ne induce sentimentul de independență, de a putea face orice și mai ales de a o face cu propriile puteri, într-un efort de autorealizare.

Studiile științifice relevă faptul că influența religiei în viața adolescenților este una pozitivă. Religiozitatea atenuând comportamentul nedorit, ca delicvența, prezența în instanțele judecătorești pentru minori, utilizarea de substanțe interzise, graviditatea în adolescență și comportamentul sexual permisiv. Deasemenea, tinerii religioși se implică mai eficient în activități în folosul societății.

Marcel AUȘAN

Bibliografie:

Gerald R. Adams, Michael D. Berzonsky, *Psihologia adolescenței. Manualul Blackwell*, Ed. Polirom, Iași 2009, pp. 78- 80; Eugen Jurcă, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor duhovnicești*, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș 2009, pp. 223-236; Alexandru Buzalic, *Psihologia religiei*, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș 2010, pp. 225-228.

Îndelunga răbdare

Șerban este un tânăr de douăzeci și șapte de ani. Îl poți întâlni în fiecare seară, după ora 20:30 în imensul parc al catedralei. Nu e niciodată singur, se plimbă mereu cu cățelușa lui, Mura, un frumos cocker spaniol.

L-am observat, pe furiș, într-o seară pe Șerban dansând sub vișin. Am rămas surprinsă și am dorit să-l mai întâlnesc. Planurile însă, nu au coincis și din cauza altor preocupări, i-am uitat dansul. Astăzi însă, e șapte mai, o zi de marți ce te inspiră și mi-am propus să merg în parcul catedralei, pictat în verde și multe alte culori. Poate îl voi întâlni și pe Șerban!

Ziua a trecut mai repede decât mă așteptam, dar nu am trăit-o într-un mod prezent; în această zi mi-am lăsat viața la voia-ntâmplării, așa am vrut eu, nu pot să învinuiesc pe nimeni pentru aceasta. Am trăit întreaga zi în agitație, în așteptare, ca și cum viața întreagă e doar a mea și nu un Creator ar dispune de ea. Ca și cum mi-aș aparține întru totul. Închid pentru un moment ochii și aduc la mine prezentul, aduc la mine pacea, mă redescopăr. Deschid ochii și sunt inundată de pace, de veselie, iubire și tot ceea ce mă ajută să conjug prin propria-mi trăire verbul „a fi”. Îmi pun eșarfa de culoarea vișinei și pornesc înspre parc...

Doamne, e plin de cer senin în parcul catedralei! Iarba verde și fragedă crează niște contraste spectaculoase, fiind plină de floricele firave, colorate puternic. Este plin de mișcare: copiii fug după fluturi, părinții aleargă după ei, un vânzător care îți „ghicește norocul”, un bătrân flașnetar puțin adus de spate cu o flașnetă apropiată de vârsta dânsului etc.

Am presupus: iarăși am presupus că voi găsi doar liniște în parc și, poate, pe Șerban dansând! Fără alte gânduri, consider că agitația nu mi-e necesară și aleg să intru în catedrală. Aici, înăuntru, e răcoare. Parcă mă izbește o liniște mult prea tăcută, dar o înfrunt. Nu mai este nimeni în catedrală. Sunt

eu cu El, sunt liniștită. Vorbesc cu El, iar asta mă face să fiu prezentă, să nu mai fac planuri. Uităndu-mă la ceas, observ că a trecut mai bine de o oră și jumătate, iar eu simt numai liniște. Parcă în tot acest timp mi-a fost anesteziată dorința de a-l întâlni pe Șerban, iar acum nu mă pot gândi decât că vreau să fiu prezentă în viața mea, în pașii mei, în tot ce întâlnesc: gata cu atâtea planuri!

Am ieșit și mă găsesc pe scările din fața catedralei. Constat cu uimire că au rămas doar contrastele, la fel de puternice, de culori în curtea catedralei. Lumea, obosită, s-a risipit; parcul emană în schimb prospețime plină de culoare și parfum, el nu a obosit din cauza lumii agitate care în urmă cu o oră îl năpădise. Încep să mă plimb pe lungile-i alei fredonând un cântec când, deodată, observ un cocker spaniol jucăuș fugind înspre mine, dornic de joacă. Pentru mângâierea pe care i-o ofer își arată recunoștința, dând din coadă fericit. Îmi continui plimbarea.

Soarele a apus înainte de a ieși din catedrală. Acum doar lumina lunii este cea care oferă lumina de care am nevoie pentru a distinge, relativ ușor, totul în jurul meu, iar prezența ei îmi e pe plac. Mi se face cald, îmi dau pantofii jos din picioare, pentru a simți prospețimea ierbii în care tocmai m-am cufundat. E o liniște perfectă, îmi aud bătăile inimii, organul care, în tăcere, mișcă o întregă mașinărie, corpul. Inima care, din cauza sufletului, nu poate să fie altfel decât sensibilă și silențioasă: o adevărată minune!

Dintr-o dată, inima mea, speriată, îmi transmite un impuls în tot corpul, parcă ar vrea să o ia la goană. M-a speriat un sunet muzical în liniștea ce s-a așternut, sunet ce parcă încearcă să-i ia locul. Nu știu de unde vine. Două stări îmi pun în dificultate inima neliniștită încă: sunt speriată, dar muzica ce o aud îmi e pe plac. Aud un tango spaniol. Încerc să mă las condusă de auz pentru a găsi sursa muzicii. Înaintând, o aud tot mai aproape și, până

(continuare în pag. 5)

la urmă, ajung la rondourile cu lavandă: minunate flori, preferatele mamei mele!

Violetul lavandei creează un contrast minunat din cauza dansatorului îmbrăcat totalmente în alb. Este Șerban, dansează în fața lavandei. Nu mă pot abține să nu privesc acest minunat dar și pentru a-l putea savura în totalitate, aleg să nu stau la pândă. Astfel, mă așez într-o liniște perfectă în spatele lui Șerban, pe marginea unui alt rondou cu lavandă.

Lumina lunii, un parc parfumat, un tango spaniol, un dansator îmbrăcat în alb care oferă în mod liber, dansul lui unor invitate speciale: sute de lavande. E un dar minunat acesta, Doamne, mulțumesc! Dansul a durat mai mult de șaptezeci de minute, iar acum, dansatorul cântă un frumos refren de mulțumire, în limba portugheză, invitatelor sale. Nu regret că am „pierdut” atâta vreme!

Șerban își ia sacoul de pe o ramură de vișin, iar cu un fluierat scurt, dar puternic, o cheamă pe Mura și e gata de plecare. Când se întoarce, îmi observă prezența, iar acest fapt îl determină să schițeze un zâmbet spunându-mi:

Bună seară! Mai mult cu un spectator!?

Îi face un semn Murei, aceasta se așează, iar el își agață iarăși sacoul pe ramura de vișin de pe care, cu câteva clipe înainte, îl luase. Pornește muzica și începe melodia ce are refrenul în limba portugheză pe care-l cântase la sfârșit invitatelor sale și, timp de aproximativ zece minute, dansează.

Privesc, cu uimire oarecum. Nu înțeleg foarte bine acest gest, dansase și până acum, iar eu, eram tot acolo, consideram că nu e necesar să mai obosească, cred că era toropit...Încheie zâmbind, făcând o plecăciune. Îi mulțumesc, iar el mă întreabă:

Care este numele tău? Eu sunt Șerban, mă bucur să te întâlnesc!

Eu sunt Narcisa, îmi pare bine!

Narcisa, sunt obosit! Însă, mă bucur nespun să simt oboseala aceasta, obosesc muncind, obosesc oferind; aceasta este oboseala ce-mi copleșește sufletul de pace!

Ești dansator, Șerban?

Doar atunci când dansez, când trăiesc, doar atunci când sunt!

(zâmbesc) Dansul tău e plin de gingășie și forță,

nu înțeleg cum reușești să dansezi atât de mult!? Este mult timp de când ai început să dansezi?

Narcisa, sunt balerin. Am început la vârsta de optsprezece ani.

(uimită, exclam:) Nu e foarte târzie vârsta aceasta?

Niciodată nu e târziu să începi. Dansul ce-l ofer este plin de „mulțumesc!” oferit Creatorului. Lavanda este publicul cel mai rafinat și mai răbdător. Oferindu-le dansul, ele mă bucură prin mirosul și perfecțiunea lor colorată în hăinuțe violet.

(nu-mi pot reține un zâmbet larg, fiindu-mi pe plac afirmația lui) Este minunat!

Narcisa, lasă-mă să îți încredințez un secret la îndemâna ochilor sufletului oricui. Munca mea ca și balerin a început la optsprezece ani, acum am douăzeci și șapte. Sunt deja nouă ani. De când eram mult mai fraged mi-am dorit să devin balerin, dar oamenii nu m-au încurajat, ei spun inițiativelor: e prea târziu! Sunt foarte multe zile de când dansez, mult trecute peste două mii. În prima zi am învățat un pas, apoi au

urmat zeci de zile, sute de zile, mii de zile în care am învățat și exersat pași, pași, pași etc. În fiecare zi câte o secundă de nou, în fiecare zi ceva în plus pe durata acestor ani care s-au scurs, dar nu la voia întâmplării. Mama, este cea care m-a inspirat, ea este cea care mi-a dovedit că în ciuda tuturor căzăturilor, e importantă perseverența. Ea este cea care m-a învățat să fac primii pași deschizându-și brațele larg pentru a mă primi; era minunat să primesc o asemenea recompensă. Eu făceam pași timizi, plini de frică înspre ea, iar în final picam în îmbrățișarea ei. Mă încredințam în brațele ei fără nici un strop de reținere. Importanța pașilor și a îndelungii răbdări am descoperit-o din inima mamei mele dragi care mereu o lua de la capăt, care mereu mă încuraja. Îmi spunea cu cea mai mare încredere «Șerban, într-o zi vei putea chiar să fugi!», iar acum fac aceasta!

Am rămas profund uimită de această mărturie, îi spun doar atât lui Șerban:

Mulțumesc Șerban pentru mărturia îndelungii răbdări!

Narcisa, totul crește pas, cu pas. Nu-ți lăsa viața la voia întâmplării, bucură-te de fiecare pas pe care îl poți face! Ia-o încet, dar ține-o tot așa!

Octava de rugăciune

Miercuri, 25 ianuarie, s-a încheiat octava de rugăciune pentru unitatea creștinilor. Reprezentanții fiecărei Biserici creștine din Oradea (cel puțin a celorla dornici de fraternitate – de unitate) s-au întâlnit în catedrala greco-catolică Sfântul Nicolae, pentru a se ruga împreună. Aici ne putem aminti de Sfântul Pavel care le spunea corintenilor în capitolul 1 versetul 12: “Și spun aceasta, că fiecare dintre voi zice: Eu sunt al lui Pavel, iar eu sunt al lui Apollo, iar eu sunt al lui Chefa, iar eu sunt al lui Hristos!”. Asemeni corintenilor și reprezentanții bisericilor (de tradiție petrină sau protestantă sau neoprotestantă) și-au adus aminte că sunt ai lui Hristos.

Indiferent de hainele pe care le îmbracă pentru celebrare, de modul de a ne ruga sau de limba în care ne rugăm, nu se mai putea întrezări nicio diferență când se rostea rugăciunea împăratească, rugăciunea “*Tatăl Nostru*”. Tema principală a cuvintelor de învățătură a fost cea a păcii și a iubirii fraterne. Aici aș dori să aduc câteva exemple de cuvinte care m-au mișcat și care mi-au rămas în minte să le mai “rumeg”. Astfel a fost

povestioara spusă de PSS Laszlo Bocskei (episcopul Bisericii Romano-Catolice din Oradea) la rugăciunea din biserica unitariană. Dânsul ne spunea cum că niște copii s-au întâlnit pentru a se juca cu cuburi. Fiecare și-a adus de acasă cuburile proprii, și au construit un castel impunător. Dar venind seara, fiecare a trebuit să se întoarcă la casele lor și astfel să distrugă ceea ce au construit împreună. Astfel au realizat acei copilași că singuri puteau construi ceva “frumos”, dar împreună puteau construi ceva “minunat”. Ca o încheiere a acestui articol doresc să răspund la o întrebare. Am fost întrebat: “De ce contează aceste zile de rugăciune, fiindcă sunt

puține și nu se realizează nimic”. Aș dori să răspund la această întrebare cu rugăciunea reprezentantului bisericii luterane la rugăciunea din Biserica Reformată. Pr. Mathias a spus rugăciunea lui *Antoine de Saint-Exupéry* care îi cerea divinității să îl învețe “arta pașilor mici”. Tot așa și noi facem pași mici, dar mergem înainte!

Horia N. Bursăș
Anul III

Nevoia de dragostea lui Dumnezeu în viața oamenilor

Societatea în care trăim este măcinată de răutate, egoism și ură.

Dumnezeu pare absent și detașat de toate aceste lucruri; să fie oare așa? Nevoia noastră de libertate a îngreunat relația cu Dumnezeu, a făcut-o inaccesibilă dorinței lui Dumnezeu de a conlucra cu noi la consolidarea unei vieți mai bune. Oamenii au falsă impresie că pot și fără Dumnezeu, că pot să își ducă viața fără lumina adevărată a lui Dumnezeu, și rătăcesc adesea în umbra Satanei care-i înșală. Satana manipulează cu tact oamenii. El nu le spune “nu mergeți la biserică”, ci îi îndeamnă

mai degrabă la odihnă, la vizionarea anumitor programe TV duminicale, la activități recreative, orice numai biserică nu. În asemenea condiții, lipsa lui Dumnezeu, este inevitabilă; de fapt ne încapătânăm cu nepăsare să îl alungăm pe Dumnezeu din viețile noastre. Și până la urmă nu calculatorul este cel mai bun prieten? Nu o muzică oarecare ne bine dispune? Ce rol ar putea avea Dumnezeu când prietenia și încrederea i-au forma calculatorului, MP3-ului? Poate Dumnezeu să facă concurență “chestiilor tari” care ne

(continuare în pag. 7)

Omilia

Omilia este materializarea poruncii Mântuitorului de a învăța popoarele. Omilia vine ca o explicație a unei teme sau a unui pasaj (pericopă) evanghelic(ă). În funcție de momentul în care se spune, omilia poate fi clasificată în: omilii liturgice (rostită în cadrul Sfintei Liturghii) și pareneze (spuse în cadrul oficiilor unor sacramente sau sacramentalii). Deși în ambientul răsăritean se face distincție între omilie și predică (în funcție de modul de alcătuire: exegetice sau tematice) eu nu cred că ar trebui separate pe trepte de importanță diferite, ci doar clasificate ca fiind de diferite metodologii.

Omilia s-a născut odată cu creștinismul, fiind modul de proclamare al învierii Domnului și de reinterpretare a Sfintei Scripturi, în lumina învierii. Astfel putem spune că omilia/predica este (alături de oficiul euharistic) cea mai veche formă de practicare a cultului. Omilia venind ca o explicare a Sfintei Scripturi, se făcea imediat după lecturarea ei, fiindcă textul era „proaspăt” în mintea auditoriului. Dezvoltându-se creștinismul, în secolul IV (secolul cel mai înfloritor al creștinismului) pe lângă predici ale Sfinților Părinți, avem de la Sfântul Ioan Gură-de-Aur și Sfântul Vasile cel Mare o schematizare a Sfintei Liturghii. Astfel de la ei primim „îndemnul” de a fi spusă omilia imediat după lecturarea evangheliei. Astăzi, din motive subiective, preoții aleg să spună predica la sfârșitul Sfintei Liturghii (rupând structura liturghiei) pentru a fi cât mai mulți oamenii

prezenți (poate un pic de disciplină este mai benefică decât coborârile de standarde). Încă din primele veacuri, Sfânta Liturghie era bine delimitată în Liturgia Cuvântului (de la binecuvântarea de început și până la heruvic) și Liturgia Euharistică (de la heruvic până la binecuvântările de încheiere), uneori cele două liturgii fiind săvârșite în spații (biserici) diferite (ex: în biserica răstignirii se făcea Liturgia Cuvântului și în biserica învierii Liturgia Euharistică)

Omilia/predica, în funcție de metodologia folosită la conceperea ei, poate fi împărțită în: omilie **exegetică** și predică **tematică**.

- Omilia exegetică se axează pe studierea Sfintei Scripturi, verset cu verset (și cuvânt cu cuvânt) pentru o mai mare amplitudine și un mai mare spațiu informațional și interpretativ. În cadrul acestei omilii se pun în sinapsă diferite evanghelii sau scrieri și se caută diferențe și asemănări, precum și diferențe de traduceri în biblii diferite (precum și cauza acestor diferențe)

- Predica tematică, pornind de la textul sacru, găsește o temă pentru nevoile și problemele comunității și „mulează” textul pe situația de azi. Această formă de a predica are un caracter mai sintetic, căutând răspunsuri, sau făcând lumină textelor evanghelice. Încearcă să „vadă” ce soluție ne oferă Isus problemelor de azi.

Bursaș Horia
Anul III

(urmare din pag. 6)

inundă abuziv viața?

Și cu toate acestea, mulți oameni simt nevoia de mai mult, de mai multă căldură decât superficialitatea unui monitor, decât surzenia unor căști apăsată bine în urechi, simt nevoia de liniște și de căldura pe care numai Dumnezeu o poate oferi. În acest galop amețitor al vieții, simte nevoia unor clipe de meditație, de o contopire cu Dumnezeu, de o oază de liniște pe care numai Creatorul o poate oferi.

Barierile se poate sparge, zidurile se poate

distruge, iar o inimă se poate deschide în fața chemării insistente a lui Dumnezeu de a trăi cu noi, și de a ne călăuzi pașii din umbră. Oamenilor care nu cred în Dumnezeu, le-aș spune doar atât: precum Isus a deschis ochii orbilor, Dumnezeu poate deschide inima unui necredincios, poate să o facă să vibreze, iar aceluia care cred, le-aș spune doar atât: continuați să bateți, răsplata pe care o veți primi, vă va umple de har.

Terec Doina-Maria
Anul I

Despre spovedanie - generalități

Spovadă = confidență, destăinuire, confesiune. Ritual creștin constând în mărturisirea păcatelor spre a obține iertarea lor. Psihologul este alternativa necredinciosului pentru preot, astfel încât, un personaj care este adept al darwinismului, ateu și materialist, nu va alege un preot pentru „spovadă”, ci un psiholog. Efectul destăinuirii, indiferent de natura ascultătorului, este eliberarea. Diferența între cele două există totuși: existența autorității divine în cazul spovedaniei, iar în cazul simplei mărturisiri, sfaturile avizate ale psihologului având un fond științific și analiza rațională a problemei în vederea obținerii unui „pansament sufletesc” rațional și nu al unui mistic. Luate separat, aceste două tipuri de destăinuire sunt incomplete:

- cea rațională oferă eliberare, dar nu implică și iertarea de păcate

- cea religioasă oferă atât eliberare cât și iertare de păcate, dar fără o analiză rațională a situației persoanei în cauză, rădăcina păcatului/greșelii ar putea rămâne nedescoperită, astfel repetarea lui/ei fiind iminentă (asta în cazul în care nu externalizăm responsabilitatea învinuindu-l pe diavol pentru propriile noastre greșeli).

Un preot trebuie să stăpânească un minimum de cunoștințe în domeniul psihologiei pe lângă cele teologice (pe care se presupune că le deține) pentru a putea fi un duhovnic ai cărui enoriași progresează din punct de vedere spiritual de la o spovadă la alta. De asemenea, nici puțină filosofie nu strică. În urmă cu o săptămână unul dintre colegi era foarte revoltat din cauză că nu vedea rostul metafizicii în cadrul programei pentru anul I, atitudine nefondată din punctul meu de vedere căci, preot fiind, în fața unui ateu - de exemplu - nu ai prea mare trecere. Dar când te prezinți cu o cantitate semnificativă de informație din „domeniul” lui, îi atragi atenția măcar și îl determini să te asculte. Ori, mergând la el cu

argumente de genul: „la fiecare liturghie, Spiritul Sfânt coboară peste pâine și vin și le transformă în Trupul și Sângele lui Hristos” nu cred că se poate obține mai mult decât o grimasă și dacă e bine dispus, poate și un comentariu ironic. Un ateu are nevoie de alternative care să înlocuiască lipsa speranței oferită de religie. Cunoșcându-i alternativele, ai un avantaj în mâncă și un avantaj de a-i fi superior din punct de vedere al argumentelor, tocmai pe terenul lui. Asta cu siguranță îl va determina să îți acorde măcar câteva minute din timpul lui pentru a te asculta.

Etapile spovedaniei

Precum liturghia este precedată de utrenie, tot așa și spovedania este precedată de câteva stadii:

- îngreunare sufletească, gol interior, sentiment de dezorientare, mâhnire
- cercetarea posibilelor cauze ale acestor simțiri
- conștientizarea păcatului
- regretul

Acesta din urmă este indispensabil spovedaniei. Fără el, actul mărturisirii păcatelor devine inutil, căci, pentru a

obține iertarea este necesar să se renunțe la mândrie (care este de asemenea un păcat) căci ea este cea care blochează apariția regretului.

Abia în urma acestui proces psihologic complex se realizează spovada propriu-zisă. O persoană care nu trece prin toate etapele anterioare spovedaniei riscă să trateze acest act cu superficialitate iar „progresul” de fapt să „stagneze”. Autoanaliza este de cele mai multe ori dificilă, datorită subiectivității; de aceea preotul, reprezentând o părere avizată din exterior, poate contribui semnificativ la îmbunătățirea analizării realiste/obiective a greșelilor credinciosului și la diminuarea, apoi eliminarea acestora. Pentru aceasta, minime cunoștințe din alte domenii nu pot constitui decât un avantaj.

Ramona Gabriela Nemeș
Anul I

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Coordonator: pr. Antoniu CHIFOR

Redactor: Horia BURSAȘ

Din redacție: Otilia BĂLAȘ, Răzvan CHIVULESCU, Andrei VUCU

ADRESA REDACȚIEI

Seminarul Teologic Greco-Catolic, Parcul Traian, 20, Oradea, Bihor, România.

E-mail: seminarium2004@yahoo.com

www.seminaroradea.ro

